

Vejledning til eleverne om den afsluttende evaluering

Til eleverne og deres forældre er der udarbejdet en pjece i oversigtsform om den afsluttende evaluering i folkeskolen. Dette afsnit er en uddybning af pjecen, og det kan kopieres til eleverne som yderligere information om den afsluttende evaluering. På denne måde kan materialet anvendes som oplæg til alle de spørgsmål, som eleverne og deres forældre måtte have, og forhåbentlig give de nødvendige og forståelige svar.

Den afsluttende evaluering består af:

- Vidnesbyrd og standpunktskarakterer
- Elevens egen vurdering
- Prøver
- Fremlæggelse af en projektopgave

Det er altså en bred evaluering, som inddrager mange aspekter omkring den enkelte elev. I det følgende gives der en nærmere beskrivelse af de enkelte evalueringers former.

Vidnesbyrd og standpunktskarakterer

- Gives i alle fag og fagområder ved afslutningen af 10. klasse
- Skal udtrykke lærerens bedømmelse af elevens faglige standpunkt i forhold til læringsmålene på ældstetrin.

Vidnesbyrd og standpunktskarakterer vil eleverne kende fra skole-hjem samtaler igennem skoleforløbet. Alle fag og fagområder er inddraget, og eleven bliver vurderet ud fra sin tilegnelse af læringsmålene i de enkelte fag.

Elevens egen vurdering

- En kort, skriftlig beskrivelse af elevens udbytte af skolegangen
- Overvejelser om erhvervs- og uddannelsesønsker
- Oplysninger, som elevens ønsker inddraget i sin vurdering, kan være:
 - Elevrådsarbejde
 - Skolebestyrelsesarbejde
 - Foreningsarbejde
 - Deltagelse i fritidsaktiviteter
 - Arbejde i fritiden og lignende

Eleven kan inddrage hjemmet og skolen i udarbejdelsen af sin egen vurdering, der skal underskrives af forældre eller værge, og som vedlægges afgangsbeviset.

Hver elev skal altså udarbejde en vurdering af sig selv omkring det udbytte, som eleven har haft i løbet af sin samlede skolegang. Elevens overvejelser om erhvervs- og uddannelsesønsker skal indgå i vurderingen. Det vil være tale om et omfang på højst 1 til 2 A-4 sider på skema.

Eleverne skal have særlig vejledning under udarbejdelsen af deres egen vurdering.

Prøver

Hvad skal eleven til prøve i?

I oversigten kan ses, hvilke 4 fag der *skal* aflægges skriftlig prøver i, og hvor længe prøven varer.

Skriftlige prøver				
Fag	Grønlandsk	Dansk	Engelsk	Matematik
Færdighedsprøve	1 time	1 time	1 time	1 time
Skriftlig prøve	4 timer	4 timer	3 timer	4 timer

Udover de 4 fag *kan* Direktoratet for uddannelse bestemme, at eleverne skal aflægge prøve i enten Naturfag, Religion og filosofi eller Samfundsfag. Altså ét fag mere som skriftlig prøve. Disse fag kan hvert år blive udtrukket, og det vil ikke være det samme fag på alle skolerne det samme år.

I næste oversigt kan ses, at der *skal* aflægges mundtlig prøve i 3 fag.

Mundtlige prøver			
	Fag	Fag	Fag
Mundtlig prøve	Grønlandsk <i>eller</i> Dansk <i>eller</i> Engelsk	Matematik <i>eller</i> Fysik/kemi	Biologi <i>eller</i> Naturgeografi <i>eller</i> Samfundsfag <i>eller</i> Religion og filosofi

Hvert år bliver fagene udtrukket til den enkelte skole, og fagene vil ikke være de samme på alle skoler det samme år.

Ud over de 3 fag, som er udtrukket til skolen, så kan hver elev vælge ét andet fag mere til en mundtlig prøve. Fx et fag, som eleverne er rigtigt gode til, og hvor de gerne vil vise, hvad de kan.

Man skal være opmærksom på, at eleverne som 4. fag til en mundtlig prøve kan vælge mellem alle de fag, der *ikke* er udtrukket til skolen, eller et fag fra faggruppen Lokale valg, dvs. Håndværk og design, Kunst og arkitektur, Idræt og udeliv eller Musik, sang, bevægelse og drama.

Fx kan fagene Grønlandsk, Matematik og Samfundsfag være udtrukket til de mundtlige prøver på skolen. Men en elev er rigtig god til Engelsk og vil gerne til prøve i det fag. Eleven vælger så Engelsk som yderligere fag og meddeler det til sin lærer.

En anden elev i klassen kan være rigtig god til Fysik/kemi og vælger så det fag, mens en tredje elev, der er god til Religion og filosofi, vælger det som fag, mens en fjerde elev vælger Idræt og udeliv.

3. fremmedsprog

Hvis eleverne har valgt et 3. fremmedsprog, fx tysk, fransk, spansk eller et andet sprogfag, så kan de vælge at aflægge en mundtlig prøve i faget. Hvis de vil til prøve i deres 3. fremmedsprog, så kommer dette fag til som *yderligere* fag udover de øvrige mundtlige prøver.

Hvornår gives besked?

1. november får skolen besked om skriftlige og mundtlige prøvefag på skolen det år, og eleverne skal have besked umiddelbart herefter.

Inden 1. december skal eleverne give besked til skolen eller sin lærer og tilmelde sig de fag, som de har mulighed for yderligere at vælge som mundtlige prøvefag.

Hvornår skal eleverne så til prøve?

De skriftlige prøver afholdes i april – maj og de mundtlige prøver i maj – juni. Eleverne skal senest i april have besked fra skolen om datoerne for de enkelte prøver.

Generelt

Hvordan forløber de skriftlige prøver?

Prøvelokalet åbnes 10 minutter, før prøven begynder. Eleverne skal være der i god tid. Prøven begynder, når opgavesættet er delt ud. Det betyder bl.a., at eleverne ikke må snakke med og henvende sig til sine kammerater. Undtaget herfra er samtalerunden i sprogfagene, se nedenfor, hvor eleverne

må samtale om opgavesættet. Ellers må eleverne kun henvende sig til de tilsynsførende, fx hvis de skal på toilettet.

Færdighedsprøver

Hver færdighedsprøve varer 1 time. Eleverne får udleveret et opgaveark og kladdepapir. Elevens besvarelse skrives på opgavearket. Når prøven er færdig afleveres opgaveark og kladdepapir. Det, der står på opgavearket, bliver bedømt med en karakter. - Ved færdighedsprøverne kan eleverne skrive med blyant på opgavearket.

Hjælpemidler i Grønlandsk, Dansk og Engelsk er ordbøger og i Matematik fx passer, vinkelmåler og forskellige andre praktiske hjælpemidler, men *ikke* lommeregner og computer.

Skriftlige prøver

Grønlandsk, Dansk og Engelsk

De skriftlige prøver i Grønlandsk og Dansk varer hver 4 timer. Den skriftlige prøve i Engelsk varer 3 timer.

I Grønlandsk, Dansk og Engelsk får eleverne udleveret et opgavesæt med plads til notater. Eleverne har herefter en samtalerunde i grupper, der er valgt på forhånd. Samtalerunden i Grønlandsk og Dansk er 1 time og i Engelsk ½ time. – Under samtalerunden bestemmer eleverne selv hvilket sprog, de vil samtale på. Fx betyder det, at eleverne kan tale sammen på grønlandsk om opgavesættet i dansk eller engelsk.

Under samtalerunden må eleverne gøre notater og anvende relevante hjælpemidler. Når samtalerunden er slut, samles den enkelte elevs notater af de tilsynsførende.

Der er afsat 15 minutter til at komme fra samtalelokalet til skrive-lokalet.

I skrive-lokalet, hvor den individuelle skriftlige prøve finder sted, udleveres elevernes notater med opgavesæt sammen med papir til kladde og indskrivning. Til den individuelle skriftlige prøve må eleverne anvende hjælpemidler, som fx ordbøger og computer, dog uden adgang til Internettet.

Matematik

Den skriftlige prøve i Matematik varer 4 timer. Eleverne får udleveret et opgavesæt i problemregning samt papir til kladde og indskrivning. Hjælpemidlerne er en godkendt formel- og tabelsamling, egne noter, passer, vinkelmåler mm. samt opslagsværker, lommeregner og computer uden adgang til Internettet.

Naturfag, Samfundsfag samt Religion og filosofi

De skriftlige prøver i Naturfag, Samfundsfag samt Religion og filosofi varer hver 2 timer. Eleverne får udleveret et opgavesæt samt papir til kladde og indskrivning.

Hjælpemidlerne i Naturfag er egne noter samt andre nødvendige praktiske hjælpemidler, herunder det periodiske system og lommeregner.

I Samfundsfag samt i Religion og filosofi falder den skriftlige prøve i to dele: en faktaorienteret del og emneorienteret del. Til den faktaorienterede del må der *ikke* anvendes hjælpemidler. – Til den emneorienterede del må eleven anvende relevante opslagsværker, egne noter og ordbøger.

Sprog

I Grønlandsk og Dansk kan de enkelte overskrifter og spørgsmål i færdighedsprøven og en eventuel indledning til og emnerne i den skriftlige prøve være trykt på begge sprog, henholdsvis grønlandsk

og dansk samt det modsatte dansk og grønlandsk. I Engelsk anvendes også begge sprog, men selvfølgelig står de samme ting her først på engelsk.

I sprogfagene skal elevernes besvarelse udformes på det sprog, som de er til prøve i; dvs. i Grønlandsk svarer eleven på grønlandsk, i Dansk på dansk og i Engelsk på engelsk.

I Matematik, Naturfag, Samfundsfag samt Religion og filosofi vælger eleven selv, hvilket sprog opgavesættet skal udleveres på. Der kan vælges mellem grønlandsk eller dansk tekst i opgavesættet. Eleven skal i samarbejde med sin lærer have bestemt dette inden prøven. Under prøven kan eleven få udleveret opgavesættet på det andet sprog og bruge det som sproglig støtte for sin besvarelse.

I disse fag vælger eleven selv hvilket sprog, de vil bruge i deres opgavebesvarelse.

Vurdering og karaktergivning

Det er elevens indskrevne besvarelse, der bliver vurderet, og *ikke* elevens kladde.

Ved alle skriftlige prøver vurderes elevbesvarelserne af en beskikket censor og af elevens egen lærer. En beskikket censor er en udvalgt person med særlige faglige kvalifikationer i faget. Der er altså 2 personer til at vurdere elevbesvarelserne og give karakter.

Karaktererne for de skriftlige prøver vil fremgå af elevens afgangsbrev.

Mundtlige og mundtlig-praktiske prøver

Hvad er en tekstopgivelse?

En tekstopgivelse er en oversigt over, hvilket stof der ud fra den daglige undervisning i faget er udvalgt til prøven. En tekstopgivelse knytter altså forbindelsen mellem den daglige undervisning, som eleverne har deltaget i, og prøven i faget.

Den er der, fordi eleverne skal have en fælles ramme for prøven, og fordi eleverne ved prøven skal kunne bruge det, som de har lært i den daglige undervisning. Tekstopgivelsen er der også som en kontrol af, at den undervisning, der har fundet sted, er relevant i forhold til formål og læringsmål for det enkelte fag.

Din lærer skal i alle de fag, hvor der er mundtlige eller mundtlig-praktiske prøver, udarbejde en tekstopgivelse. Når opgivelserne bliver udvalgt ud fra det stof, der har været arbejdet med i den daglige undervisning, skal læreren og eleverne i klassen arbejde sammen om udvælgelsen.

Eleverne skal have en kopi af tekstopgivelserne senest 1. maj. Som elev kan du bruge tekstopgivelsen til at få et overblik over, hvad der opgives i de enkelte fag, og du kan bruge den ved din generelle forberedelse til prøverne med en eventuel repetition i de enkelte fag.

Hvad er egne noter?

Under de skriftlige prøver har der flere gange under hjælpemidler været nævnt begrebet ”egne noter”. Egne noter er udarbejdet af eleven selv, og det er optegnelser, som er udarbejdet i undervisningen i de enkelte fag.

Tanker om ”Hvad er det vigtigste her?”, ”Hvordan husker jeg nu det her?”, ”Hvordan var det nu jeg gjorde?”, ”Hvad er det, at det ord eller den formel betyder?”. Alle tanker, som eleven gør sig under sin læreproces, er det relevant, at eleven skriver ned som egne noter.

Optegnelserne er en hjælp, idet de er udformet i elevens eget dagligdags sprog og ud fra elevens egen forståelse.

Egne noter kan også indeholde korte oversigter, som eleverne har fået af læreren i undervisningen. Eleven må gerne have udført sine egne kommentarer på oversigterne.

Egne noter kan være håndskrevne optegnelser eller skrevet på computer. Noterne må bruges til både de skriftlige prøver, de mundtlige prøver i forberedelsestiden og under de mundtlig-praktiske prøver.

Hvordan forløber prøverne?

Ved de mundtlige prøver er både din lærer i faget og en censor til stede under afviklingen af prøven. Det er din lærer, der leder prøven.

Til mundtlige prøver fordeles prøveoplæggene til eleven ved lodtrækning. Det betyder, at prøven starter med, at eleven i prøvelokalet trækker en seddel, hvor der på bagsiden er angivet hvilket prøveoplæg, der er tale om. Sedlen må ikke være gennemsigtig. Både lærer og censor skal være til stede, når eleven trækker sedlen. Hver elev skal kunne vælge mellem mindst 4 sedler, også den sidste elev.

For de fleste fag består de mundtlige prøver af en forberedelse og en fremlæggelse. Forberedelsen foregår i et andet lokale end selv prøven. Under forberedelsen arbejder eleven med det prøveoplæg, som er udtrukket, og gør sig klar til at fremlægge for lærer og censor. Dvs. at eleven forbereder sig ved at bearbejde spørgsmål og problemstillinger i prøveoplægget i forhold til faglige begreber, gør sig sin personlige stillingtagen klar og perspektiverer til andet kendt stof. Desuden gør eleven sine notater klar, sådan at de kan understøtte eleven i det, der skal siges under fremlæggelsen.

Under fremlæggelsen må eleven kun benytte de notater, som er udarbejdet under forberedelsen. Eleven stater med en samlet præsentation af det forberedte stof. Efter dette forsætter prøven som en samtale mellem elev, lærer og censor. Læreren skal under samtalen støtte eleven i på bedste måde at komme frem med sin faglige kunnen i faget.

I sprogfagene *Grønlandsk, Dansk og Engelsk* og i fagene *Samfundsfag* samt *Religion og filosofi* kan prøven være enten individuel eller i en gruppe på højst 3 elever. Det betyder, at eleven kan aflægge prøven alene eller sammen med udvalgte klassekammerater. Grupperne skal være sammensat før prøven.

Læreren og eleverne bestemmer i god tid inden prøven længden af forberedelses- og fremlæggelsestiden inden for de rammer, der er anført nedenfor.

Til en individuel mundtlig prøve er forberedelsestiden 20 – 40 minutter og fremlæggelsen på 20 – 40 minutter. - Til en mundtlig gruppeprøve er forberedelsestiden 40 – 60 minutter og fremlæggelsen 20 – 40 minutter. – I forberedelsestiden må eleven som hjælpemidler benytte egne noter og ordbøger.

I 3. *fremmedsprog* er prøven mundtlig og individuel. Forberedelsestiden er 20 – 40 minutter og fremlæggelsen 20 minutter. I forberedelsestiden må eleven som hjælpemidler benytte egne noter og ordbøger.

I fagene *Matematik, Biologi og Naturgeografi* er der 2 prøveformer: Prøveform A eller prøveform B. Prøveform A er en individuel mundtlig prøve, og prøveform B er en mundtlig-praktisk prøve. Læreren i faget beslutter i samråd med eleverne i klassen, hvilken prøveform der skal anvendes. I forberedelsestiden må eleven anvende alle de hjælpemidler, der har været benyttet i den daglige undervisning.

Til *prøveform A* forbereder den enkelte elev sig i 20 – 40 minutter og fremlæggelser i 20 minutter.

Til *prøveform B* arbejder den enkelte elev eller en gruppe på højst 3 elever sammen om en praktisk og teoretisk problemstilling. Under prøven taler censor og lærer med den enkelte elev. Prøvetiden er i alt 2 timer.

Prøven i *Fysik/kemi* er en mundtlig-praktisk prøve, hvor den enkelte elev eller en gruppe på højst 3 elever arbejder sammen om en praktisk og teoretisk problemstilling. Under prøven taler censor og lærer med den enkelte elev om elevens arbejde. Prøvetiden er i alt 2 timer. Til prøven må eleven anvende alle de hjælpemidler, der har været benyttet i den daglige undervisning.

Prøveform B og den mundtlige-praktiske prøve i *Fysik/kemi* er altså anderledes end de øvrige mundtlige prøver, idet eleven eller en gruppe af elever arbejder sammen i hele prøvetiden og løbende viser lærer og censor processen og de fundne faglige resultater.

I faggruppen *Lokale valg, dvs. Håndværk og design, Kunst og arkitektur, Idræt og udeliv eller Musik, sang, bevægelse og drama*, er prøven mundtlig-praktisk, og den kan være enten individuel eller med en gruppe af elever. - Til en individuel prøve er forberedelsestiden 20 – 40 minutter og fremlæggelsen på 20 – 40 minutter. - Til en gruppeprøve er forberedelsestiden 40 – 80 minutter og fremlæggelsen 20 – 80 minutter. I forberedelsestiden må eleven som hjælpemidler benytte de ting, der nødvendige for at løse opgaven, og det samme er gældende i fremlæggelsen.

Afslutning på prøven

Når fremlæggelsen er afsluttet, eller når prøvetiden er udløbet, forlader eleven eller gruppen af elever prøvelokalet. Herefter taler lærer og censor sammen om og vurderer den enkelte elevs præstation. Herefter gives hver enkelt elev en karakter. Læreren meddeler eleven karakteren, og censor skal være til stede under denne meddelelse.

Sprog

I Matematik, Fysik/kemi, Biologi, Naturgeografi, Samfundsfag, Religion og filosofi og Lokale valg vælger eleven selv, hvilket sprog den mundtlige eller den mundtlig-praktiske prøve skal foregå på: enten grønlandsk eller dansk. Også i opgaveforlægget, som eleven trækker til prøven, kan der vælges mellem grønlandsk eller dansk tekst. Eleven skal i samarbejde med sin lærer have bestemt dette i god tid inden prøven. - Til prøven kan eleven få udleveret opgaveforlægget på det andet sprog og bruge det som sproglig støtte i sin forberedelse. Det betyder, at opgaveforlæggene skal udarbejdes med grønlandsk tekst og med dansk tekst, hvis der i en klasse er elever, som ønsker at fremlægge på enten grønlandsk eller dansk.

I sprogfagene Grønlandsk, Dansk, Engelsk og 3 fremmedsprog kan eleven *ikke* vælge sprog til den mundtlige prøve. Prøven i faget Grønlandsk foregår på grønlandsk, prøven i faget Dansk foregår på dansk osv. Kort kan det siges, at den mundtlige prøve i sprogfagene foregår på det aktuelle sprog, som eleven er til prøve i. Ligeledes vil prøveoplæggene i sprogfagene *ikke* indeholde oversættelser.

Mere information

Eleverne skal være opmærksomme på, at der er forskellige krav i de enkelte fag, og at de kan få yderligere information hos deres lærer.

Projekt opgaven

Alle elever skal udarbejde og fremlægge en projektopgave i januar eller februar.

Kort er forløbet således, at der er 2 skoledage til emnevalg og planlægning, 2 uger til informationsindsamling, 5 skoledage til udarbejdelse af projektopgaven. Alle disse ting er en del af den daglige undervisning.

Lærerne skal give klassen særlig vejledning om klassens overordnede emne og elevens individuelle valg af emne til projektopgaven. Klassen skal være med til at bestemme det overordnede emne. Det overordnede emne skal kunne anskues fra flere faglige synsvinkler.

Eleverne skal informeres grundigt om planlægningen af projektopgaven, informationsindsamling og vejledning under selv udarbejdelsen af opgaven. De skal ligeledes vide, hvilke krav og kriterier for vurderingen, der er for opgaven.

Under udarbejdelsen af projektopgaven arbejder eleverne normalt sammen i grupper af 4 elever.

Projekt opgaven er skriftlig, og eleverne vælger selv, om de vil skrive opgaven på grønlandsk, dansk, engelsk eller 3. fremmedsprog. Der skal være et resumé på et andet sprog, end det valgte.

Fremlæggelsen af projektopgaven er en prøve og skal ske inden udgangen af februar. Projekt opgaven bedømmes af læreren med et skriftlig udtalelse og en karakter, der begge fremgår på elevens afgangsbrev fra folkeskolen.

Sygdom

Hvis en elev, der er tilmeldt en prøve, bliver forhindret i at gennemføre prøven på grund af sygdom eller af andre, ganske særlig årsager, skal eleven straks give skolen besked.

Hvis skolen ikke får besked, betragtes eleven som udeblevet fra prøven.

Ved sygdom skal eleven henvende sig til den lokale sundhedsmyndighed, fx sygehuset i byen, senest på dagen for prøven og få en attest for sygdommen. Attesten afleveres til skolen.

Ved sygdom under de skriftlige prøver kan eleven tidligst komme til en ny prøve i den kommende prøvetermin, dvs. året efter.

Ved sygdom under de mundtlige prøver kan eleven komme til ny prøve i et fag i samme prøvetermin, dvs. inden skoleåret slutter, eller i en ekstraordinær prøvetermin, dvs. i starten af næste skoleår.

Hvis en elev på grund af sygdom bliver forhindret i at gennemføre projektopgaven, skal eleven have mulighed for at aflevere en individuel projektopgave inden 15. april.

Særlige forhold

Specialundervisning

Elever, som i et eller flere fag modtager specialundervisning, supplerende undervisning eller anden specialpædagogisk bistand, kan fritages for prøver i de pågældende fag.

Dispensationer og forsøgsordninger

Direktoratet for uddannelse kan tillade forsøg med andre prøveformer. Ansøgningen skal være Direktoratet i hænde senest 1. december og skal være begrundet i pædagogisk udviklings- og forsøgsarbejde.

Klageregler

Klager over prøveoplæg, afvikling af prøver og karakterer kan indgives af elever og forældre. Klagen skal være skriftlig og begrundet og indgives til skolens leder.

Fristen for at indgive en klage er 4 uger fra den dag, hvor karakteren er meddelt, eller prøven er afholdt.

Ved klage over karakteren i de skriftlige prøver har den, der klager, ret til at få udleveret en kopi af sin besvarelse.